

IVAN MIHAILOVICI ANDREEV

TEOLOGIA
APOLOGETICĂ
ORTODOXĂ

ediția a doua

Traducere din limba engleză
Augustin Florescu

editura
Σοφία

București

INTRODUCERE

Apologetica creștină tinde să devină în scurt timp o artă pierdută. Îi lipsește, în special, capacitatea de a prezenta o concepție completă și unitară despre lume, care să inspire și să miște inimile oamenilor. Concepția creștină actuală despre lume este atât de fragmentată și de fărâmițată de influențe „academice” și laice, încât tinerii își întorc adeseori privirile către alte religii sau filosofii de tip New Age pentru a-și face o concepție despre lume ori se abandonează nihilismului atât de prezent în cultura modernă. Nenumăratele atacuri din societatea noastră la adresa creștinismului se datorează, de cele mai multe ori, incapacității creștinilor de a-și apăra credința prin afirmarea cosmologiei creștine biblice și patristice.

Din acest motiv *Teologia Apologetică Ortodoxă*, a filosofului creștin I. M. Andreev, este o comoară care va dăinui peste timpuri. Prin intermediul ei, putem ocoli pustiul științei teologice moderne, adăpându-ne din străvechea cosmologie ortodoxă, ce a convertit popoare și i-a inspirat pe apostoli, martiri și pe sfinți.

Andreev explică rolul Apologeticii în credința creștină, apoi stabilește elementele de bază ale cosmologiei creștine patristice. Este evident că însăși inima sa a fost transformată de Hristos și că vorbește din dragostea sa pentru Adevăr. Iată o lucrare care clarifică și oferă o direcție pentru misiu-

nea Apologeticii din timpul nostru. Această artă *poate* fi redescoperită de preoți, oferind o cale de a-i atrage pe tinerii generației noastre și de a înfrânge forțele întunericului, la fel ca în istoria creștină de la început.

Teologia Apologetică Ortodoxă a devenit un manual indispensabil pentru educația elevilor noștri. Împreună cu *Teologia Dogmatică Ortodoxă* a părintelui Mihail Pomazansky, aceasta reprezintă o sursă neprețuită pentru orice misionar creștin ortodox. Sperăm că și alte cărți de aceeași valoare vor fi puse la îndemâna celor însetați de adevărata credință creștină.

Părintele Mihail Oyer
Școala Misionară Sfântul Paisie
Sesiunea de vară – 1994

PREFAȚA EDITORULUI

Una dintre cele mai citite cărți ale profesorului Andreev este acest volum de *Apologetică*, folosit de seminariști, clerici și creștini ortodocși interesați. A fost scris din nevoia stringentă de a oferi o privire succintă de ansamblu asupra subiectului, într-o vreme în care credințioșii nici măcar nu puteau obține hârtie pentru publicarea cărților religioase. În țările guvernate de comunism, propaganda atotputernică a ateismului s-a dovedit a fi slabă, pentru că sufletul omenesc Îl dorea pe Dumnezeu, iar anii de război, cu atrocitățile lor, au făcut ca rugăciunea către Dumnezeu să fie singura mângâiere în viață. Apologetica a fost un instrument care i-a ajutat pe oameni să înțeleagă prezența lui Dumnezeu în viața lor și astfel să-și apere credința în Dumnezeu, care era la fel de necesară în timpurile moderne, după cum fusese și în epoca veche pre-constantiniană. Astfel, bunul profesor a scris acest text aproape fără să se oprească, apărând Ortodoxia de vechile erezii care începuseră să apară din nou la mijlocul secolului al XIX-lea.

Profesorul Andreev n-a susținut niciodată că este un specialist în acest domeniu. Era mai mult psiholog și era mai bun în apărarea credinței la nivel psihologic, în termenii unei dorințe a sufletului după dreptatea lui Dumnezeu. Însă cartea s-a dovedit a fi de succes și dorită. În anii mei de seminar, când profesorul Andreev se afla în culmea carierei,

era cel mai însuflețit pedagog al credinței arzătoare, fiind, totodată, și cel mai „contemporan” om din câți am văzut vreodată. Fiind el însuși un convertit, a atins inimile celor care veneau la Dumnezeu tot prin criza unei convertiri. De aceea, părintele Serafim, tot un convertit, a simțit atâta asemănare cu profesorul meu, cu toate că nu l-a văzut niciodată și nici nu a corespondat cu el. Biografia care urmează a fost scrisă de părintele Serafim ca o introducere la volumul nostru despre noii martiri ai Rusiei, *Sfinții de catacombă¹ ai Rusiei*, volum a cărui primă parte este în întregime opera profesorului Andreev, alcătuită din articolele scrise în diverse publicații despre experiența sa sub comunism.

Îmi amintesc de profesorul meu de seminar ca fiind un om foarte sensibil. Se simțea aproape rănit atunci când întâlnea cel mai vag sentiment de falsitate sau prefăcătorie. Cu toate că lua viața foarte în serios, totuși nu era împovărat de ea și avea un frumos simț lumesc al umorului.

Simțeam că ceea ce aducea el lumii moderne era de mare importanță și întotdeauna eram uimit de lipsa de atenție de care avea parte în cercurile academice și printre profesorii teologi. Părintele Serafim, dimpotrivă, i-a descoperit intensitatea. A văzut importanța lui Andreev pentru lumea modernă, ca fiind asemănătoare cu cea a marelui scriitor psiholog creștin F. M. Dostoievski, și s-a străduit să facă cunoscută această importanță.

Andreev avea mulți dușmani printre partidele bisericești adverse și era considerat prea controversat. Mulți oameni religioși contemporani au o noțiune foarte vagă despre cos-

¹ Termenul de „catacombă” se referă la gruparea desprinsă din sânul Bisericii Ruse în urma declarației Mitropolitului Serghie din 16/29 iulie 1927. Această grupare s-a numit „Biserica de catacombă” și era formată din episcopi, preoți și mireni care s-au opus colaborării cu puterea politică ateistă (*n. tr.*).

mologia creștină de catacombă – fără a cărei înțelegere Andreev este imposibil de acceptat. El nu era nici riguros și nici fanatic. Era de fapt un optimist, care avea mare nădejde în biruința Adevărului lui Dumnezeu pe pământ, însă înțelegea într-un mod foarte realist natura răului și tirania lui psihologică asupra omenirii. Nu ezita, atunci când vorbea despre chestiuni politice în mijlocul unei mari conferințe, să se ridice în picioare, să facă un semn mare al crucii și să-L slăvească pe Dumnezeu – spre uimirea tuturor. Izbucnirile sale de credință în Dumnezeu și în idealul Sfintei Rusii, al monarhiei și al psihologiei sfinților i-a scandalizat pe creștinii contemporani neîntemeiați în credința lor, care se vor fi simțit stânjenți de demonstrația unei asemenea mentalități „învechite”. Cu toate acestea, credincioșii și tinerii aveau să primească o doză extraordinară de inspirație, în special pentru că idealismul și noțiunea lui despre sfințenie se legau de realitatea contemporană. Era un apologet al sfinților în epoca necredinței, iar apologia sa genera forță spirituală.

În afară de cosmologia copleșitoare și pregnant ortodoxă pe care o deținea, Andreev era și un om de o mare cultură și de un rafinat simț artistic. Era un muzician remarcabil, un pianist inspirat. Adesea, în timpul prelegerilor, cita metafore din capodoperele marilor compozitori sau pictori și cita pe larg din poezia și proza rusă. Toate acestea s-au combinat în ceva anume pe care părintele Serafim l-a putut aprecia și din care s-a putut inspira. În timpul scrierii biografiei care urmează, a regretat că memoriile mele despre Andreev au trebuit scurtate pentru Introducerea la *Sfinții de catacombă ai Rusiei*, întrucât ar fi umbrat contextul cărții.

În prezentarea uneia dintre lucrările lui Andreev și a adăugării la ea a acestei schițe biografice, ar fi potrivit să

enumerăm și celelalte titluri ale sale (în limba rusă): 1) *Rugăciunea Părinților de la Optina*, 2) *Doctor-Mărturisitor*, 3) *Biserica de Catacombă*, 4) *Tortura prin folosirea copiilor*, 5) *Sfântul Ioan de Kronstadt*, 6) *Propaganda în U.R.S.S.*, 7) *Profesorul Ilyin și moștenirea sa*, 8) *Sfântul Serafim de Sarov și un pelerinaj până la el*, 9) *Creșterea copiilor*, 10) *Adevărul creștin și cunoașterea științifică*, 11) *Schițe ale istoriei literaturii ruse din secolul al XIX-lea și* 12) *Filosoful Askoldov*.

Cursurile de seminar pe care Andreev le-a ținut cuprind: 1) Literatura rusă a secolului al XIX-lea, 2) Psihologie, 3) Teologie morală, 4) Logică, 5) Apologetică, 6) Istoria Bisericii Ruse de la Revoluție până în zilele noastre și 7) Soloviov.

În Apologetica secolului al XXI-lea, în duhul lui Ivan Mihailovici Andreev, studenții ar putea găsi puterea să-și înalțe sufletele și să-L roage pe Dumnezeu să-i facă apărători și mărturisitori ai credinței ortodoxe.

*Starețul Gherman
Mănăstirea Sfântul Paisie
Sfântul Apostol Marcu, 1995*